

14. Valamennyi pályaművet a Magyar Iparművészeti Társulat legalább három napig kiállítja.

15. A pályaműveket kiállításuk után 8 nap alatt el kell vitetni, mert értük a társulat felelősséget nem vállal.

Budapest, 1907. július havában.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT.

PÁLYÁZAT CÍMLAPRA. A »Kor« képes folyóirat szerkesztősége a Magyar Iparművészeti Társulat útján pályázatot hirdet a folyóirat címlapjára, amely pályázaton a Mintarajziskola, az Iparművészeti Iskola és fővárosi Iparrajziskola növendékei vehetnek részt. Első díj 100 korona, második díj 35 korona. Lejár 1907. évi szeptember hó 14-én déli 12 órakor. A pályamunkákat a Társulat titkári hivatalába kell küldeni. Részletes feltételeket itt és a nevezett intézetek igazgatóságainál lehet megtudni.

MŰVÉSZETI PÁLYÁZATOT két római magyar festőművészeti és egy szobrászati díjra hirdet a Magyar Orsz. Képzőművészeti Tanács. A római magyar művészházban legközelebb megüresedő két festőművészeti és egy szobrászati műteremre (a hozzájuk tartozó lakószobával együtt) és a festőművészeti helyiségekkel járó 3000—3000 korona, valamint a szobrászati helyiségekkel járó 4000 korona ösztöndíjra. A pályázati folyamodások és művek benyújtásának határideje 1907. évi október hó 31-ike. A pályázati műveket a Szépművészeti Múzeumba, a folyamodásokat pedig a Magyar Orsz. Képzőművészeti Tanácshoz címezve, annak irodájába (V., Báthory-u. 12. sz.) kell beküldeni, ahol a pályázat részletes feltételei is megtudhatók.

KÜLÖNFÉLÉK.

DOBY JENŐ. 1834—1907. Hosszú, munkás élet után Doby Jenő július hónap első napján váratlanul elhunyt.

Huszonhárom éven át volt a rézmetszés tanára az országos iparművészeti iskolában, melytől csak igen kevéssel halála előtt vált meg. Tanítványain, kartársain és a grafikai művészet kedvelőin kívül aránylag kevesen ismerték; művészete soha sem volt népszerű, bár a múlt század második felében a sokszorosító művészet előkelő ágának legkiválóbb és majdnem egyedüli művelője volt hazánkban.

Doby mesterei közül Jacoby Lajos, a híres bécsi rézmetsző, volt a legkiválóbb. Jacoby főműve, Ráfael Atheni iskolájának a reprodukciója, a szoros értelemben vett sokszorosító művészet remekei közé tartozik. Ezt az irányt művelte Doby is. Éles szeme a festészet alkotásainak legapróbb részleteit is ellette; vésője híven adta vissza az eredeti művek sajátosságait. A különböző műfajokhoz, irányokhoz való alkalmazkodása, a különböző művek jellemző vonásainak megértése, széleskörű technikai kép-

zettsége tette képessé arra, hogy egyenlő szerencsével sokszorosítsa a régi festészet remekeit és kortársainak alkotásait.

Hosszú pályájának javarésze abba a korszakba esett, midőn a művészettörténeti tanulmányok föllendülésével a rézmetszés, mint a régi festészeti művek sokszorosítója, előkelő szerepet játszott. Hatalmas sorozatokban reprodukálták az európai nagy képtárak remekeit. A rézmetsző vésője és karcolóttója volt arra hivatva, hogy a csudált művek nemes vonalait és festőiségét egyaránt érvényre juttassa. Minálunk ez irányban legkiválóbb gyümölcse az a pompás díszmű, amely az Országos Képtár legkiválóbb festményeinek a reprodukcióit tartalmazza és amely 1883-ban jelent meg. Ennek a kiadványnak legjelesebb és legtermékenyebb munkatársai közé tartozott Doby Jenő, akinek egyéb művei is úgyszólván kivétel nélkül reprodukív jellegűek.

A XIX. század vége felé azonban a rézmetszés, mint szoros értelemben vett sokszorosító művészet, mindinkább háttérbe szorult. A művészettörténeti tudomány kifejlődése, a régi művészet alkotásainak a sokoldalú méltánylása, mely föllendülésének forrása volt, volt hanyatlásának az okozója is. A fényképezés kiművelése, a mechanikai-vegyi sokszorosítási eljárások rohamos tökéletesedése mellett a rézmetszés elvesztette egykori jelentőségét.

A rézmetszés testvérművészete, a rézmaratás azonban hatalmasan föllendült, de nem mint szoros értelemben vett sokszorosító művészet, nem idegen művek visszatükrözője, hanem mint önálló jelentőségű műfaj. A »peintre-graveur«-ök saját eszméiket, gondolataikat, saját festői fölfogásukat értékesítik és a rézkarc a modern grafikai művészet legelőkelőbb képviselőjévé lett.

Doby Jenő művészete még a korábbi nemzedékekben gyökeredzett. A legújabb fejlődést már nem követhette nyomon. Műveiben mindvégig idegen festői művek sokszorosítója maradt.

Tragikusnak nevezhetnők ilyképpen hosszú pályafutását, mely utolsó részében a megváltozott helyzet következtében meddő maradt, ha nem lett volna épen Doby az, aki hazánkban a rézmetszés és rézmaratás modern irányát hathatósan előmozdította.

Mint az iparművészeti iskola tanára, a minden időben modern művészek egész sorának volt a mestere. Megértette a kor új irányát, megváltozott követelményeit és tapasztalatainak gazdag kincsével, tudásának, lelkesedésének teljességével megmutatta tanítványainak azt az utat, amelyet követniök kell. Nagyrészt az ő működésének köszönhetjük, hogy a magyar grafikai művészet legújában olyan biztató jelenségekkel kecsegtet.

Doby nemes alakja, melyet az egyéni szeretetreméltóság ritka varázsa aranyozott meg, a magyar művészet történetében maradandó helyet foglalt el. Mint egy régibb irány jeles művelője, mint a legújabb irányt követő fiatal művészek mestere, benne teljesedik a múlt, tőle indul ki a jövő. Emlékezetét nemcsak művei tartják fenn, amelyek jellemző képviselői a sokszorosító művészet egy külön irányának, hanem fönntartja az a hatás is, amelyet mint tanár a magyar grafika további fejlődésére gyakorolt.

HORTI PÁL, a tragikus véget ért jeles művésznök hagyatékából való rajzokból közlünk néhány szemelvényt és pedig Mexikóban, őskori taraskedények után készült felvételeket és a művész newyorki időzése alatt, amerikai bútorgyárosok részére készült bútorvázlatokat. A Magyar Iparművészeti Társulat október hó folyamán ki akarja állítani az Orsz. Iparművészeti Múzeumban Horti rajzait, festményeit s őskori mexikói agyagművekből és úgynevezett bálványokból álló rendkívül érdekes sorozatot, melyeket Horti Mexikóban gyűjtött.

GRÓH ISTVÁN FESTETT DÍSZÍTŐ FRIZE A ZENEPALOTA NAGYTERMÉBEN. A meg-
lehető magasán, a bolt alatt végigfutó meződíszítése, népies felfogásban a férfi és a nő életfoglalkozását és lelkivilágát jelképező ciklust alkot. Nyilvánvaló Gróhnak abbéli törekvése, hogy ezekben az ornamentális értelemben alkalmazott figurákban a mi népies ornamentikánk alakjaira ismerjünk.

Figurális díszítést pedig népünk aránylag keveset használ s megrajzolt alakjai is gyarlóbbak más népek népies művészetének alakjainál, így a tervezőnek nem volt miben válogatni.

A visszaforduló szarvas szájában virágos ággal és megriadó vadász, mely leggyakoribb a túl a dunai faragások közt. Felhasználja ezt Gróh is s azáltal, hogy közbe egy, a szarvas vedelmére kelő sast iktat, a motívumot még érdekesebbé teszi. Ugyancsak Somogyban ábrázolják pásztorok a nyáját terelő furolyázó juhászt majdnem úgy, amint Gróh használja, míg a leselkedő farkas a gömörű és nógrádi ivócsészék motívuma. Szántó földművest azonban — a mi elég csudálatos — népies ornamentikánk nem ismer, de nagyon beleillik a friz ciklusába.

Kevesebb anyagot talált Gróh a nő ciklusához s ebben inkább az ő invenciója teremtette a motívumok sorát: a nő vallásos érzelmvilágát jelképező népies felfogási oltárt, az oda virágot vívó asszonyokat, a fonó asszonyt a bölcsővel, amelyet a kutya őriz s galambok röpködnek körül (a hűség és tisztaság jelképei) és a derűs öregséget ábrázoló virágöntöző öregeket. A friz nővényű ornamentikája egészében nem népies (ez ellenkezett volna az architektúrával), de a részletekben magyaros motívumokra akadunk.

A SZOLNOKI DAMJANICH-SZOBOR. Damjanich vértanu tábornok szobra Szolnok város részére és egyenes megbízás folytán készül. A szobor azt a jelenetet ábrázolja, midőn Damjanich tábornok a szolnoki győzelmes csatából, ahol a rácsokat megverte, vörös sípkás vitézei élén vonul be a városba, magyaros stílusú diadalív alatt. A szobrot Szolnok város piacán állítják fel, ott, ahol egy félszázaddal ezelőtt a bevonulás tényleg megtörtént. A reliefsalakok bronzból, a diadalív és az architektúra kőből készül. A diadalív felső részén lévő dísz ama II. oszt. katonai érdemjelet ábrázolja, melyet Damjanich 1848-ban Kossuth Lajostól kapott. A szobrot Radnai Béla szobrász-tanár és Gondos Imre építész tervezte.

SZAKFOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

DÍSZÍTŐ MŰVÉSZET. Az Art et décoration f. é. májusi száma ismertetést közöl a díszítő művészetéről a „Salon de la Société nationale“ 1907. évi kiállításán. A főleg leíró jellegű ismertetésből és a mellékelt képekből is világosan kitűnik a francia díszítő művészetnek finom és a művészetet minden nyersségtől bizton megóvó tartózkodása. A cikk írója, M. P. Verneuil azonban hangsúlyozza a francia művészet múltjának hatását és fölveti a kérdést, vajjon ez a dicső múlt akadály-e, vagy marad-e, oka lesz-e egy esztétikai visszaesésnek. Mert konstatálja a határozatlanságot, amely ma a francia díszítő művészetet jellemzi és jónak mond az ettől való szabadulásra irányuló minden törekvést és erőlködést. A cikkhez adott 38 ábra a mondottakat igazolja. — A díszítő művészetnek egy újabb anyagát, a „Xylolín“-t ismerteti az Architektonische Rundschau 8-ik számának mellékletében C. Zetsche, azt a Xylolint, amelyet a tavalyi drezdai iparművészeti kiállításon mutattak be és amely a farost anyagából készült fonalak szövése, de csak külön erre a célra szolgáló gépeken készíthető. A szövés technikája egyszerű; a munkák a szövésnek megfelelően főleg geometrikusak vagy nagy mértékben stílizáltak; az alkalmazott színek állandók. Úgy mint a szövött árufélék, a Xylolín is a falra vagy a padlóra alkalmas. A rövid ismertetéshez néhány szövés-mustra fotografikus képe van csatolva, amelyek a Xylolín jellegét már egy képben is előnyösen mutatják be. — Jul. Diezről, a kiváló rajzoló és díszítő művésztől hoz hosszabb cikket a Kunst- und Handwerk f. é. 8-ik (májusi) füzeté. Diez egyike a német újabb díszítő művészet és művészi ipar megalapítójának. A müncheni művész modern és új, de a hagyományokon álló; művészetének jellege határozott jellegű, t. i. délnémet és nem, mint számos pályatársáé, jellegtelen, főleg nemzetietlen. Diez művészetének vannak előzményei, van fejlődése, azért van is karaktere; nincs abban kölcsönvéve, utánozva semmi. Érzése, felfogása kizárólag a sajátja s ez az oka, hogy habár alkotásainak hatása nem is egyenletes, vagyis ha azoknak nem mindegyike egyaránt megnyerő is, mégis valamennyi figyelemreméltó és szembeötlő. Kitűnő rajzoló ő, aki ki tudja fejezni ceruzával, tollal és ecsettel, amit akar; s éppen ezért a díszítő művészeti legkisebb mértékű alkotása úgy, miként a legkiválóbb, mindig művészi alkotás. Cikkünkhöz annak írója, G. Habich, az illusztrációk egyik gyűjteményét adta, ami a díszítő művészt és sokoldalúságát így is bemutatja. A cikkben különben számos finom jellemző vonást emel ki Habich és vonzó ismertetését adja a figyelemreméltó müncheni ismert művésznök és művészetének. — A velencei nemzetközi műkiállításon szereplő egyik művészegyenléségről, Frank Brangwynről, illetőleg ottani dekoratív képeiről közöl cikket a Studio f. é. júniusi száma. A maga nemében Brangwyn is egyéniség; bármit is alkot, a maga művészetét adja és bármilyen a tárgya, a jellemzőt